

CUVÂNT ÎNAINTE

Nevoința nebuniei pentru Hristos

Nebunia pentru Hristos este acea rară, trudnică și, totodată, înaltă nevoință creștinească la care Dumnezeu îi cheamă doar pe aleșii și pe alesele Sale care dau doavadă de tărie trupească și duhovnicească. Aceștia, pentru Hristos, se leapădă de bunăvoie nu doar de toate bunurile și de toate cele plăcute ale vieții, ci și de condiția și de rangul lor social, chiar și de rudele cele mai apropiate, iar uneori până și de chipul și asemănarea lor omenească. Prin cuvintele și faptele lor suportă cele mai insultătoare batjocuri și blesteme, cele mai grele strâmtorări și chinuri ale vieții; pe toate le îndură cu o răbdare de necrezut, cu o blândețe uimitoare și cu o bucurie nespusă. Si neîncetă își ridică ochii minții și ai inimii lor, arzând cu duhul, înaintea Stăpânului, în vreme ce prin cuvintele ori prin faptele lor neobișnuite îi mustră cu asprime și lovesc ase-

menea unor fulgere pe mai-marii zilei ori pe cei care au uitat de legea lui Dumnezeu, iar uneori, asemenea unui soare de primăvară, îi bucură și îi mângâie pe cei evlavioși și temători de Dumnezeu. Lipsiți, la prima vedere, de înțelepciune omenească, ei văd tainele inimilor oamenilor, prorocesc cele viitoare, vindecă neputințele trupești doar prin cuvânt ori prin atingere și izbăvesc de neputințele duhovnicești prin mustrările și învățăturile lor.

Printre cei aleși ai lui Dumnezeu se numără și Pelaghia Ivanovna Serebrenikova, cea nebună pentru Hristos, care s-a nevoit la mănăstirea întemeiată de Sfântul Serafim de Sarov de la Diveevo – gubernia Nijni Novgorod, regiunea Arzamas.

Petrecerea în lume a Fericitei Pelaghia Ivanovna

Locul de baștină al Pelaghiei Ivanovna

Pelaghia Ivanovna s-a născut în luna octombrie, anul 1809, în orașul Arzamas. Era fiica negustorului Ivan Ivanovici Surin și a Parascoviei Ivanovna (născută Bebeșeva). Tatăl ei, Ivan Ivanovici, era un om nespus de bogat, cu o fire întreprinzătoare, având propria tăbăcărie. Era înțelept, bun și evlavios. Familia lui era formată din doi fii, Andrei și Ioan, și o fiică, Pelaghia. Pronia lui Dumnezeu a rânduit astfel: Ivan Ivanovici a trecut la cele veșnice, lăsându-i, de timpuriu, fără nici un sprijin, pe soția sa și pe cei trei copii. Parascovia Ivanovna s-a recăsătorit după moartea soțului ei cu negustorul Aleksei Nikitici Korolev, văduv și el, care la rândul său avea șase copii.

Copilăria Pelaghiei Ivanovna

(după povestirile mamei sale)

Aleksei Nikitici Korolev era un om nespus de aspru; copiii săi din prima căsătorie nu îi plăceau pe copiii Parascoviei Ivanovna. Așadar, viața în casa tatălui vitreg, mai cu seamă viața micuței Pelaghia, nu era deloc liniștită ori veselă. Nu e de mirare că în sufletul fetiței s-a născut de timpuriu dorința de a pleca din casa tatălui vitreg, de a nu mai locui vreodată în mijlocul unei astfel de familii și de a face totul altfel decât oamenii obișnuiați. Această dorință a fost în deplină armonie cu preaînțeleptele planuri ale Proniei dumnezeiești. Astfel, Domnul a început să o cheme pe ea de copilă către o nevoiță neobișnuită și plină de osteneală. După povestirile mamei sale, „încă din fragedă vârstă cu Pelaghia s-a întâmplat ceva cu totul de neînțeles: îmbolnăvindu-se, fiica mea a rămas mai multe zile la pat, după care s-a însănătoșit pe neașteptate, nemaisemnând însă deloc cu cea de mai înainte. Într-un copil plin de istețime, a devenit, dintr-odată, de o prostie ieșită din comun. Ieșea, de pildă, în grădină și aici își sălta rochița și sărea într-un picior, dansând ciudat. O certam ca să se rușinizeze, însă aceasta nu ne-a folosit la nimic. Atunci am lăsat-o în pace.” Din povestirea mamei sale e mai mult decât limpede că Pelaghia Ivanovna

încă de copilă a arătat întru sine o răbdare neobișnuită și o voință nemaivăzută.

Căsătoria

(după povestirea Pelaghiei Ivanovna)

Domnul, după cum se vădea, o cheme pe aleasa Sa către o viață de însigurare neobișnuită; aceasta a presimțit-o însăși Pelaghia Ivanovna, dar mama ei nu se învoia cu nici un chip către o astfel de viață.

Pelaghia Ivanovna a crescut, devenind o Tânără înaltă, zveltă și frumoasă la chip, iar mama sa, privind la ea, credea că prin calitățile sale fizice va atrage mulți peștori, nu neapărat bogăți, ci pe unii care să nu țină seama de ciudăteniile ei. Însă Pelaghia Ivanovna nu dorea să se căsătorească nici în ruptul capului, un glas lăuntric chemând-o la calea călugăriei.

„A crescut Pelaghia – povestea mai apoi despre sine Pelaghia Ivanovna bătrânei monahii Ana Gherasimovna – și, cum se întâmplă cel mai adesea, abia ce împlinise 16 ani, și mama ei se străduia să afle cât mai repede un soț pentru fiica sa «prostuță». Si iată, după vechiul obicei, a venit să o pețească, împreună cu nașa sa, un Tânăr din Arzamas, pe nume Serghei Vasilievici Serebrenikov, sărac și orfan, aflat în slujba negustorului Nikolai Ivanovici Popov. Si, după cum este

obiceiul, s-au aşezat cu toţii la un ceai şi au chemat-o şi pe Tânără Pelaghia Ivanovna, pe care o îmbrăcaseră în haine strălucitoare.”

După cum îi povesteşte ea însăşi mai târziu Anei Gherasimovna, nevrând nici în ruptul copului să se mărite, ca să-l îndepărteze pe peştor, a luat o ceaşcă de ceai şi a început să se comporte cât se poate de ciudat: lua câte o linguriţă de ceai din ceaşcă şi o turna pe fiecare floare de pe rochia ei, ştergând apoi floarea cu degetul. Mama, văzând că lucrurile merg anapoda, şi-a dat seama că nici un bărbat nu o va lua în căsătorie pe fată. Să o opreasă nu ar fi fost cu puţinţă, căci ar fi atras şi mai mult atenţia asupra ei. Astfel, a rugat-o pe o slujnică:

– Mergi, te rog, adu o ceaşcă de ceai şi, fără să observe cineva, scoate-o afară pe nebuna asta, ca să nu se mai poarte atât de prosteşte.

Slujnica a îndeplinit ceea ce îi poruncise stăpâna, însă Pelaghia Ivanovna, fără să se opreasă din nebuniile ei, înțelegând totul, i-a spus mamiei sale:

– Ce e asta, mamă? Nu ai milă de flori? Ce, nu sunt flori din Rai?

Toatea aceste le-a observat naşa celui care o peştea şi, după ce au plecat, i-a spus lui:

– Să nu o iei de soţie, Serghei Vasilevici; nu faci nici o ispravă, chiar dacă e bogată. E adevarat ceea ce spune toată lumea despre ea – e o scrântită.

– Nu, naşă, a răspuns Tânărul, nu e deloc ieşită din minţi, ci nu are pe cineva să o îndrumă. De aceea se poartă astfel. O s-o învăţ eu cum să se comporte.

Tânărul ținea mult la Pelaghia Ivanovna; şi, oricât a încercat să-l îndepărteze, la această căsătorie, pe care ea nu şi-o dorea deloc, Pelaghia nu a putut nicidcum să se opună, astfel că în anul 1828, pe data de 23 mai, fiind în vîrstă de 17 ani, s-a căsătorit cu Serghei Vasilevici Serebrenikov, iar nunta lor a avut loc în biserică Sfântului Ioan Teologul din oraşul Arzamas, fiind consemnată în registrul acestei biserici.

Călătoria la Sfântul Serafim de Sarov

Căsătorită de acum, Pelaghia Ivanovna a mers împreună cu soţul şi cu mama ei în pustia Sarovului, la Sfântul Serafim, care se nevoia acolo în acele vremuri şi care era cunoscut până departe pentru viaţa sa cea sfântă şi pentru darul înainte-vederii. Dumnezeiescul stareţ i-a primit cum se cuvine şi, binecuvântând pe soţul şi pe mama Pelaghiei, i-a trimis la arhondaric, iar pe Pelaghia Ivanovna a luat-o la chilia sa şi a discutat cu ea vreme de şase ceasuri, după cum povestea Ana Gherasimovna. Dar ceea ce au vorbit a rămas o taină a lor. În toată această vreme, aştept-

tând-o pe ea la arhondaric și văzând că de acum sosise timpul să se întoarcă acasă, iar soția lui tot nu venea, soțul și-a pierdut răbdarea și s-a dus mânos după ea, împreună cu mama ei, ca să vadă ce se întâmplă. Ajungând la chilia Sfântului Serafim, au văzut că starețul tocmai o scotea pe Pelaghia Ivanovna de mână din chilia sa. Acesta i s-a închinat apoi Pelaghiei până la pământ și i-a spus cu glas rugător:

– Du-te, matușka, du-te degrabă la mănăstirea mea și poartă de grija orfanelor mele; mulți se vor mândri prin tine și tu vei fi lumină pentru lume... A, am mai uitat ceva, iată acest șirag de metanii. Sunt pentru tine. Ia-l, matușka, e al tău!

Ioan Tambovțev (devenit ieromonah la Mănăstirea Pecerska din Nijni Novgorod, iar mai apoi egumenul Mănăstirii Pavel Obnorski, din eparhia Vologodska și care a adormit în Mănăstirea Vâsokogorski din Arzamas, ca schimnicul Serafim), care era pe atunci chilielnicul starețului Serafim, a fost martor la toate aceste întâmplări. El relatează că atunci când Pelaghia Ivanovna s-a îndepărtat, starețul Serafim, punându-și mâinile pe umerii lui, i-a spus:

– Cred lui Dumnezeu, părinte Ioan, că această femeie pe care o vezi va fi o mare luminătoare pentru întreaga lume.

Auzind aceste stranii cuvinte ale starețului și văzând șiragul de metanii în mâinile soției sale, Serghei Vasilievici, fără să-i treacă supără-

rea, s-a întors către soacra sa și i-a spus în chip batjocoritor:

– Bun e Serafim! Iată ce om sfânt! Nimic de zis! Unde este înainte-vederea lui? E cumva în toate mintile? Ce sunt astfel de cuvinte? E cumva fecioră, ca să o trimită la Diveevo și să-i dea metanii?

Noua cale a vieții

Con vorbirea îndelungată și tainică cu minunatul stareț a avut o influență hotărâtoare pentru viața Pelaghiei Ivanovna. Ea a urmat o cale a vieții stranie, neobișnuită și greu de înțeles pentru oamenii care nu pot să vadă tainele lui Dumnezeu aşa cum le înțelegea Sfântul Serafim.

Curând, s-a împrietenit, în Arzamas, cu o ne-gustoreasă pe nume Parascheva Ivanovna, care se nevoia, de asemenea, întru nebunia pentru Hristos. Sub îndrumarea ei a deprins Pelaghia rugăciunea cea neîncetată, care a început să lucreze într-un chip binefăcător în inima ei și care a devenit o îndeletnicire a sa pentru toată viața. Acasă, întreaga noapte se deda rugăciunii. O bătrâna din Arzamas, de aceeași vârstă și prietenă cu Pelaghia Ivanovna încă din anii tinereții, povestea că, ascunsă mereu de ai săi, Pelaghia Ivanovna stătea noapte de noapte în genunchi, cu

față spre răsărit și se ruga. Acest fapt îi era bine cunoscut bătrânei, pentru că ea locuia vizavi de casa familiei Serebrenikov.

– Judecați voi înșivă, spunea ea cu simplitate, fiind străină de cele duhovnicești, bucuros putea să fie oare soțul acesteia? Sigur că nu! Ce să vă mai spun? Chiar știu bine tot drumul ei; a fost roabă credincioasă a lui Dumnezeu.

La nevoîntele și rugăciunile sale de toată noaptea Pelaghia Ivanovna a adăugat și nevoița nebuniei pentru Hristos, părând, de la o zi la alta, că-și pierde tot mai mult judecata.

Ce credeți că făcea? Se îmbrăca cu cea mai scumpă rochie, pe umeri își punea un fular, iar pe cap cea mai zdrăńăroasă cârpă și astfel mergea la biserică ori la plimbare, în locuri în care se aduna mulțime de oameni, ca lumea să o vadă, să o judece și să o batjocorească. Și cu cât o împilau mai mult, cu atât mai tare se bucura sufletul ei, care disprețuia frumusețea trupească, bogăția, toate lucrurile pământești, fericirea de familie – într-un cuvânt, toate ale lumii acesteia. Din această pricina soțul ei se întrista din ce în ce mai mult, neînțelegând înalta ei cale. O certă des Serghei Vasilevici, însă ea rămânea indiferentă la toate câte îi spunea. Când, pe data de 27 iunie 1827, i s-a născut primul fiu, Vasile, Pelaghia Ivanovna nu s-a bucurat. Rubedeniile îi lăudau pruncul, spunându-i mamei:

– Ce prunc minunat v-a dăruit Dumnezeu!

Iar ea răspundea cu glas tare, încât toți să audă, chiar și soțul său:

– A dăruit, însă acum îl rog să-l ia. Ce mare fericire o să fie!

Pe data de 13 iulie 1828 li s-a născut al doilea fiu, pe care l-au botezat Ioan. De atunci, soțul ei nu a mai crățat-o. Nu putea înțelege înălțimea lepădării de sine, a lepădării depline de cele firești și mai cu seamă de simțământul dragostei materne. Mai apoi, cei doi prunci au murit. Poate că acest lucru s-a întâmplat la rugăciunile fericitei.

Necazuri din partea celor apropiati

Soțul a început să o bată foarte rău, iar ea, cu toate că era sănătoasă și avea o fire puternică, a început să se ofilească văzând cu ochii. Astfel, i s-a ivit în minte gândul să se îndepărteze de el pentru totdeauna. Peste doi ani a născut o fiică – Pelaghia. După ce a născut-o, nici nu s-a uitat la ea. Și, înfășând-o într-o haină, i-a dus-o mamei sale, a așezat-o pe divan, și i-a spus:

– Tie și-o dau, tu ai grija de ea de acum, căci pe acasă nu mai vin. Și alerga ea prin oraș din biserică în biserică; și din tot ceea ce prima milostenie, din tot ceea ce i se punea în mâna nu păstra nimic pentru sine, ci împărtea la săraci ori aprindea lumânări la biserică. Soțul, adeseori, venea

după ea și o bătea cu ce avea la îndemână, fie cu ciomagul, fie cu varga, lăsând-o să moară de foame și de frig, însă ea nu se înfrișcoșă. Spunea doar:

– Lăsați-mă în pace, Serafim mi-a spus să fac aşa!

Nu se mai supunea soțului și se străduia din toate puterile să nu mai aibă vreo legătură cu el. Pierzându-și răbdarea și ca ieșit din minti, Serebrenikov a vorbit cu mama ei și au hotărât să ia măsuri și mai aspre: au dus-o la poliție și l-au rugat pe polițist să o biciuiască pe soția nesupusă. Iar polițistul, ca să le facă pe plac soțului și soacrei acestuia, a poruncit ca Pelaghia să fie legată de o bancă și a pedepsit-o cu mare asprime, încât, cutremurați de cele văzute, cei doi au încremenit de frică.

„Trupul ei atârna precum niște haine vechi, povestește Parascovia Ivanovna. Sâangele curgea prin toată încăperea, iar ea, porumbița mea, n-a scos nici măcar un oftat. Eu am leșinat și nu-mi mai amintesc nimic. Nu mai știu cum am luat-o plină de sânge și am dus-o acasă. Însă, oricât am rugat-o, oricât am încercat să o oprim cu binele, nu am reușit nicidcum, iar ea nu spunea nimic.”

În noaptea următoare, polițistul care o pedepsise cu asprime pe Pelaghia Ivanovna a avut un vis în care a văzut un cazan deasupra unui foc înfricoșător. A auzit un glas necunoscut care i-a spus că acel cazan era pregătit pentru el, din pri-

cină că o pedepsise pe aleasa roabă a lui Hristos. Polițistul s-a deșteptat înfricoșat din această strănică vedenie, a povestit-o tuturor și a dat ordin locuitorilor din oraș să nu o mai insulte ori să o mai atingă cineva pe femeia ce părea ieșită din minti. Serghei Vasilievici s-a gândit și el că soția lui ar putea fi într-adevăr nebună, după cum se spunea în oraș și după cum ea însăși afirmă. Astfel că s-a hotărât să o ducă la un duhovnic; și a mers cu Pelaghia la Lavra Sfântului Serghie de Radonej.

Schimbarea comportării Pelaghiei Ivanovna

In timpul acestei călătorii s-a petrecut o schimbare neașteptată cu Pelaghia Ivanovna. Părea că se izbăvise de greaua ei neputință și devenise atât de blandă, liniștită și înțeleaptă, încât bărbatul ei nu mai putea de bucurie. El îi asculta sfaturile bune fără să se mai teamă și, având încredere în ea, i-a dat bani pe mâna și alte lucruri. Si, lăsând-o singură acasă, s-a dus într-un loc unde avea treburile importante, care nu suportau amânare.

S-a grăbit să-și rezolve treburile și, arzând de nerăbdare, s-a întors acasă plin de bucurie, sperând să o recâștige pe iubita lui soție, demult pierdută. Dar s-a umplut de mânie când a văzut

că Pelaghia Ivanovna dăruise tot ceea ce primise, până la ultimul lucru, Dumnezeu știe cui, și că se purta la fel ca înainte, ducându-se în oraș să împartă la săraci cât de mult putuse din toate câte avea în casă.

Noi strâmtorări

Ca pentru un câine turbat ori ca pentru o fiară sălbatică Serghei Vasilievici a comandat un lanț de fier, având un belciug la capăt, și a legat-o pe Pelaghia Ivanovna de un perete al casei, batjocorind-o în fel și chip. Uneori nefericita femeie, desfăcând lanțul, pleca de acasă și alerga pe jumătate înlanțuită pe străzi, înfricoșând pe mulți. Toți se temeau să-i dea ajutor, să o adăpostească, să o hrănească ori să o apere de bărbatul care o prigonea. Așa că sărmama femeie ajungea din nou în mâinile soțului ei și trebuia să rabde și mai multe chinuri.

– Pentru că mă purtam ca o nebună – spunea ea mai apoi – am avut mult de suferit. Sergușka (soțul) vroia să-mi dreagă mințile, însă mi-a rupt coastele; mințile nu s-au dres, dar coastele toate mi s-au rupt.

Într-adevăr, harul lui Dumnezeu o întărea și îi dădea putere să rabde toate câte le întâmpina. Odată, desfăcându-și lanțul, în timpul unui viscol puternic, fiind pe jumătate dezbrăcată, a

mers în curtea unei biserici din Arzamas, numită Napolnaia, și, aflând un sicriu pregătit pentru un soldat ce murise de o molimă, a intrat în el și își aștepta acolo, înghețată de frig, moartea. Văzându-l însă pe paznicul bisericii, Pelaghia a alergat după el pentru a-i cere ajutor. Acesta, îngrozit și crezând că vede o nălucă, a început să bată clopotul, încât a trezit întreg orașul. După această întâmplare, Serebrenikov n-a mai socotit-o ca fiind soția sa, a scos-o afară din casă, a dus-o la mama ei și a lăsat-o acolo.

Alte supărări din partea celor apropiati

Oviață plină de amar și chin a început iarăși pentru aleasa lui Dumnezeu în casa mamei sale. În această casă, unde ar fi trebuit să aibă pace din partea apropiatilor și rudelor, ea a avut parte doar de chinuri. Am spus mai înainte că mama ei, Parascovia Ivanovna, se căsătorise a doua oară cu un negustor din Arzamas, pe nume Aleksei Nikitici Korolev, care rămăsese de la prima soție cu șase copii: patru fete și doi băieți. Întrreaga familie, începând cu tatăl vitreg, care mai mereu o pălmuia pe Pelaghia Ivanovna, și până la ultimul membru – toți o urau. Mai cu seamă fiica cea mică a lui, Evdochia, își arăta răutatea față de Pelaghia. Pentru tot ce se întâmpla rău în casă era învinovătită doar Pelaghia. Pe această